

การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ Secondary School Administration Towards the Thailand Quality Award

¹วีราภรณ์ วงศ์คนตี ²สายสุดา เตียเจริญ

¹Weeraporn Wongkondee ²Saisuda Tiacharoen

^{1,2}คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร

^{1,2}Faculty of Education, Silpakorn University

¹Corresponding author, e-mail: weeraporn.pare@gmail.com

Received November 13, 2025; Revised November 18, 2025; Accepted: April 29, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยอนาคตด้วยเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบเดลฟายและชาติพันธุ์วรรณนา โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 เป็นผู้เชี่ยวชาญระดับนโยบาย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน กลุ่มที่ 2 เป็นผู้เชี่ยวชาญระดับปฏิบัติการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 7 คน กลุ่มที่ 3 เป็นผู้เชี่ยวชาญจากโรงเรียนนำร่องตามโครงการ Collaborative Assessment จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 19 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง และแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ มัธยฐาน ฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ ผลการวิจัยพบว่า การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ ประกอบด้วย 8 ด้าน 77 ประเด็น ได้แก่ 1) ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 ประเด็น 2) ด้านการนำองค์กร ประกอบด้วย 15 ประเด็น 3) ด้านการสร้างเชื่อมั่นของบุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย 6 ประเด็น 4) ด้านการระดมทรัพยากรและการบริหารงบประมาณ ประกอบด้วย 6 ประเด็น 5) ด้านการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ประกอบด้วย 14 ประเด็น 6) ด้านการบริหารบุคคล ประกอบด้วย 10 ประเด็น 7) ด้านการบริหารงานทั่วไป และกิจการนักเรียน ประกอบด้วย 11 ประเด็น 8) ด้านการสร้างภาคีเครือข่ายและการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 9 ประเด็น **คำสำคัญ:** บริหารคุณภาพ; มาตรฐานสากล; รางวัลคุณภาพ

Abstract

This research article aimed to study the administration of secondary school administration to reach the thailand quality award, using a future-oriented research approach with the Ethnographic Delphi Futures Research (EDFR) technique. The data were collected from three groups of experts, totaling 19 individuals: (1) seven policy-

level experts from the Office of the Basic Education Commission, (2) seven implementation-level experts from the same office, and (3) five experts from pilot schools under the Collaborative Assessment Project. Experts were selected through purposive sampling. Data collection tools included unstructured interviews and questionnaires. The data were analyzed using median, mode, and interquartile range. The findings revealed that the administration of secondary school administration to reach the Thailand Quality Award consists of eight key dimensions encompassing 77 indicators: (1) Institutional Readiness and Preparation Management comprised 6 indicators, (2) Organizational Leadership and Direction comprised 15 indicators, (3) Building and Sustaining Trust among Staff and Stakeholders comprised 6 indicators, (4) Resource Mobilization and Budget Management comprised 6 indicators, (5) Curriculum and Academic Management comprised 14 indicators, (6) Human Resource Management and Development comprised 10 indicators, (7) General Administration and Student Affairs Management comprised 11 indicators, and (8) Partnership Building and Community Engagement comprised 9 indicators.

Keywords: Quality Management; World-Class Standard; Thailand Quality Award

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลง หรือปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหวัง เพื่อให้นักเรียนมีคุณภาพ และความสามารถในการแข่งขัน ด้านการศึกษาทัดเทียมระดับสากล การประเมินขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทย รายงานผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยโดย IMD (International Institute for Management Development) ความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมของประเทศไทย ปี 2567 อยู่ในอันดับ 25 โดยอันดับด้านการศึกษาประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 54 จาก 67 ประเทศ เมื่อพิจารณาอันดับในปัจจุบันย่อยด้านการศึกษาพบว่า ประเทศไทยมีอันดับที่ 54 ในปี 2566 และอยู่ในอันดับที่ 54 ในปี 2567 ซึ่งอันดับคงที่ ตัวชี้วัดในปัจจุบันด้านการศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงอันดับอย่างชัดเจน ได้แก่ ค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของทั้งประเทศต่อ GDP อันดับดีขึ้นจาก 51 เป็น 32 อัตราส่วนประชากรที่สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษา อันดับดีขึ้นจาก 46 เป็น 44 การจัดการศึกษาสาขาบริหารจัดการตอบโจทยความต้องการของภาคธุรกิจ อันดับลงจาก 19 เป็น 32 และทักษะทางภาษา ตอบโจทยความต้องการของภาคธุรกิจ อันดับลงจาก 47 เป็น 54 ทั้งนี้ข้อมูล IMD (International Institute for Management Development) ช่วงปี 2563-2567 ไทยอยู่ในอันดับที่ 55 อันดับที่ 56 อันดับที่ 53 อันดับที่ 54 และอันดับที่ 54 ตามลำดับ แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของไทยที่ยังคงต้องได้รับการยกระดับคุณภาพอย่างเร่งด่วนต่อไป (สำนักงานนโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ, 2567)

หากพิจารณาจากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า ประเทศไทยยังมีความสามารถในการแข่งขันระดับสากล สามารถพัฒนาและยกระดับได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษาที่เป็นปัจจัยสำคัญของ

โครงสร้างพื้นฐานซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการประเมินขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยคุณภาพด้านการศึกษาส่งผลต่อคุณภาพในด้านต่างๆ ของประเทศ ดังนั้นการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันจะช่วยให้ประเทศไทยยกระดับคุณภาพโดยรวมเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วได้ โดยสิ่งที่จะรับรองว่าระบบการศึกษาไทยมีคุณภาพทัดเทียมประเทศที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันในอันดับต้นๆ คือ การได้รับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award: TQA) ที่มีเกณฑ์เดียวกันกับรางวัลคุณภาพแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (The Malcolm Baldrige National Quality Award: MBNQA) ซึ่งเป็นต้นแบบรางวัลคุณภาพแห่งชาติของหลายประเทศทั่วโลก ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้นำเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติมาใช้ในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเพื่อรับรางวัลคุณภาพ ซึ่งได้กำหนดระดับเกณฑ์รางวัลคุณภาพออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1) เกณฑ์รางวัลคุณภาพระดับคุณภาพโรงเรียน (School Quality Award: ScQA) 2) เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Office of Basic Education Commission Quality Award: OBECQA) 3) เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award: TQA) โดยมีโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ดำเนินการตามประกาศใช้เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) ปี 2559-2560 และผ่านเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับ OBECQA จำนวน 4 รุ่น 403 โรงเรียน ต่อมาสำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้ประกาศใช้แนวทางเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน OBECQA ปี 2565-2568 และมีโรงเรียนมัธยมศึกษาผ่านเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับ OBECQA ปี พ.ศ. 2566 จำนวน 104 โรงเรียน และปี พ.ศ. 2567 จำนวน 90 โรงเรียน จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ายังไม่มีโรงเรียนใดในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่บริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพจนได้รับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award: TQA) ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่สามารถดำเนินการตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติได้สำเร็จ การค้นหากระบวนการหรือปัจจัยการบริหารสู่ความสำเร็จจึงเป็นหนทางที่จะช่วยให้โรงเรียนมัธยมศึกษาสามารถยกระดับคุณภาพสู่ความเป็นเลิศจนได้รับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award: TQA) ได้ ซึ่งรางวัลคุณภาพแห่งชาติถือเป็นเครื่องหมายรับรองคุณภาพการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิภาพและแสดงถึงขีดความสามารถสู่มาตรฐานระดับสากล (สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2565)

อย่างไรก็ตามถึงแม้จะมีโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้พัฒนาคุณภาพตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติจนได้รับรางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Office of Basic Education Commission Quality Award: OBECQA) จำนวนมาก แต่ยังคงต้องยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้นต่อไป คุณลักษณะสำคัญประการหนึ่งที่จะแสดงว่าโรงเรียนได้พัฒนาสู่มาตรฐานสากล คือ การบริหารจัดการโรงเรียนด้วยระบบคุณภาพ ซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็นระบบที่จะพัฒนาโรงเรียนให้มีผลดำเนินการที่เป็นเลิศ โดยอิงแนวทางดำเนินการตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award: TQA) มาพัฒนาขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการโรงเรียน เพื่อให้มีวิธีปฏิบัติและผลการดำเนินการในระดับมาตรฐานโลก เนื่องจากมี

พื้นฐานทางด้านเทคนิคและกระบวนการตัดสินใจรางวัลเช่นเดียวกับรางวัลคุณภาพแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (The Malcolm Baldrige National Quality Award: MBNQA) ซึ่งเป็นต้นแบบรางวัลคุณภาพแห่งชาติที่ประเทศต่าง ๆ หลายประเทศทั่วโลกนำไปประยุกต์ โรงเรียนที่สามารถบริหารจัดการองค์กรจนได้รับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award: TQA) จะเป็นโรงเรียนที่ได้รับการยอมรับ และรับรองความเป็นเลิศในการบริหารจัดการองค์กรของโรงเรียน มีความสามารถในการแข่งขันระดับสากล รวมถึงรับรองคุณภาพของผลผลิตจากระบบการศึกษาของไทยที่สามารถแข่งขันในเวทีโลกได้ โดยการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการโรงเรียนให้สามารถเป็นองค์กรที่มีความเป็นเลิศจนได้รับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award: TQA) ถือเป็นหลักสำคัญที่จะทำให้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าสู่เส้นทางความสำเร็จ จนบรรลุเป้าหมายหลักของการพัฒนาระบบการศึกษาไทยให้ทัดเทียมกับมาตรฐานระดับโลก (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2561)

การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจนได้รับรางวัลคุณภาพแห่งชาติถือเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทย ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ เพื่อเป็นแนวทางการยกระดับคุณภาพการศึกษาไทยให้ทัดเทียมกับมาตรฐานระดับโลก มีความสามารถในการแข่งขันในระดับสากล ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในทุกด้าน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อทราบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยอนาคตโดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) มีแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียว ศึกษาสถานการณ์โดยไม่มีการทดลอง (The One-Shot, Non-experimental Case Study) โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญระดับนโยบาย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน กลุ่มที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญระดับปฏิบัติการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน กลุ่มที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญโรงเรียนในโครงการ Collaborative Assessment ได้แก่ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 19 คน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) และแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่เป็นแบบสัมภาษณ์ สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำ EDFR รอบที่ 1 และแบบสอบถาม สำหรับการรวบรวมข้อมูลในการทำ EDFR รอบที่ 2 ผู้วิจัยให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ดำเนินการตรวจสอบก่อนนำเครื่องมือดังกล่าวไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลการทำ EDFR รอบที่ 1 ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นประเด็นต่างๆ เพื่อนำประเด็นเหล่านั้นมาสร้างแบบสอบถาม และใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วน

ประมาณค่า (Rating Scale) ในการเก็บข้อมูลการทำ EDFR รอบที่ 2 และนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่าง ควอร์ไทล์ (Interquartile Range) จากนั้นตรวจสอบความเป็นไปได้ระดับมากขึ้นไป กล่าวคือ ค่ามัธยฐานที่ 3.5 ขึ้นไป และพิจารณาความสอดคล้องของคำตอบโดยพิจารณาจากค่าพิสัยควอร์ไทล์ไม่เกิน 1.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (Interquartile Range) การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ เพื่อหาแนวโน้มที่มีความเป็นไปได้มากและมีความสอดคล้องทางความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ได้จากเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR มีรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การทำ EDFR รอบที่ 1

สร้างแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) สำหรับการทำ EDFR รอบที่ 1 เป็นคำถามปลายเปิด โดยศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำตัวแปรที่เกี่ยวข้องมาสร้างแบบสัมภาษณ์ นำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน

ขั้นตอนที่ 2 การทำ EDFR รอบที่ 2

สร้างแบบสอบถาม สำหรับการทำ EDFR รอบที่ 2 โดยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในประเด็นต่างๆ ในรอบที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สำหรับรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 และในกรณีทำ EDFR รอบที่ 2 แล้ว กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกันให้ทำ EDFR รอบที่ 3 ซึ่งนำข้อมูลที่ได้จากรอบที่ 2 สร้างแบบสอบถามรอบที่ 3 และใช้วิธีเดียวกันกับการเก็บข้อมูลรอบที่ 2 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ค่าสถิติจากค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (Interquartile Range)

ผลการศึกษา

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติจากการทำ EDFR รอบที่ 1 มีรายละเอียด ดังนี้

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อทราบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงอนาคต EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยด้วยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 19 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญสามารถวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติได้ ดังนี้

ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติในประเด็นที่มีสาระสำคัญ 8 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) ด้านการนำองค์กร 3) ด้านการสร้างความเชื่อมั่นของบุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) ด้านการระดมทรัพยากรและการบริหารงบประมาณ 5) ด้านการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ 6) ด้านการบริหารบุคคล 7) ด้านการบริหารงานทั่วไปและกิจการ

นักเรียน 8) ด้านการสร้างภาคีเครือข่ายและการมีส่วนร่วม โดยสาระสำคัญของการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติทั้ง 8 ด้าน มีดังนี้

1. ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 ประเด็น คือ 1) ผู้บริหารวางแผนการพัฒนาเชิงกลยุทธ์และดำเนินการยกระดับคุณภาพในระยะยาว 2) ผู้บริหารเตรียมความพร้อมในทุกด้านและปรับแผนการดำเนินงานเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต 3) ผู้บริหารพัฒนาสถานศึกษาจนกลายเป็นโรงเรียนชั้นนำ 4) ผู้บริหารพัฒนาสถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม มีการจัดการเชิงระบบ 5) ผู้บริหารพัฒนาสถานศึกษาจนผ่านการประเมินโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับ OBECQA (Office of Basic Education Commission Quality Award) 6) ผู้บริหารพัฒนาสถานศึกษา และควบคุมคุณภาพจนมีความพร้อมตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ

2. ด้านการนำองค์กร ประกอบด้วย 15 ประเด็น คือ 1) ผู้บริหารวางแผนเชิงกลยุทธ์ 2) ผู้บริหารกำหนดผลลัพธ์อย่างชัดเจน สอดคล้องกับเป้าหมายหลักของสถานศึกษา 3) ผู้บริหารศึกษาเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ และวิเคราะห์จุดแข็งและโอกาสของตนเอง 4) ผู้บริหารสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้และนวัตกรรม 5) ผู้บริหารทำความเข้าใจในบริบท โครงสร้าง ขอบข่ายงานของทุกฝ่าย และจัดโครงสร้างองค์กรให้เหมาะสม 6) ผู้บริหารพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำ เป็นทั้งผู้นำทางวิชาการ และเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง 7) ผู้บริหารพัฒนาตนเองให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถบริหารความเสี่ยง และความขัดแย้ง 8) ผู้บริหารกล้าทำ กล้าเสี่ยง กล้าตัดสินใจอย่างมีเหตุผล 9) ผู้บริหารควรมีความเสียสละ และมีความรับผิดชอบสูง 10) ผู้บริหารพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา 11) ผู้บริหารพัฒนาตนเองให้มีความสามารถด้านเทคโนโลยี 12) ผู้บริหารพัฒนาตนเองให้มีทักษะด้านความคิด มีวิสัยทัศน์ 13) ผู้บริหารมีความโปร่งใส มีคุณธรรม จริยธรรม และสร้างประโยชน์ให้แก่สังคม 14) ผู้บริหารพัฒนาองค์ความรู้ด้านการประเมินประสิทธิภาพของการดำเนินงานอยู่เสมอ 15) ผู้บริหารพัฒนาตนเองจนสามารถควบคุมคุณภาพการศึกษา และประสิทธิผลของสถานศึกษาได้

3. ด้านการสร้างความเชื่อมั่นของบุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย 6 ประเด็น คือ 1) ผู้บริหารวางแผนเป้าหมายความสำเร็จอย่างชัดเจน และสร้างความเชื่อมั่นเพื่อนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ 2) ผู้บริหารสร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์กรเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและทัศนคติที่ดีให้กับบุคลากร 3) ผู้บริหารสร้างภาพลักษณ์ที่ดีเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) ผู้บริหารสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการสื่อสารอย่างเปิดเผย ให้โอกาสในการแลกเปลี่ยนข้อมูล 5) ผู้บริหารส่งเสริมความเป็นเลิศทุกมิติจนได้รับรางวัลการันตริเป็นการสร้างความเชื่อมั่นและได้รับความนิยม 6) ผู้บริหารสร้างการรับรู้ ควบคุม มุ่งเน้นความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับเป้าหมาย และแนวทางการพัฒนาให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

4. ด้านการระดมทรัพยากรและการบริหารงบประมาณ ประกอบด้วย 6 ประเด็น คือ 1) ผู้บริหารวางแผนและบริหารงบประมาณอย่างโปร่งใส คล่องตัว รวดเร็ว ถูกต้อง และตรวจสอบได้ 2) ผู้บริหารวางแผนงบประมาณเชิงกลยุทธ์ มีการใช้เงินงบประมาณอย่างเป็นระบบ และมุ่งเน้นที่ผลลัพธ์ตามเป้าหมายของสถานศึกษา 3) ผู้บริหารพัฒนาระบบการเงินและบัญชีที่ทันสมัย ตรวจสอบได้ ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ 4) ผู้บริหารระดมทรัพยากรจากภายนอกและสร้างเครือข่ายการสนับสนุน 5) ผู้บริหารพัฒนาและระดมทุนที่หลากหลายช่องทางและยั่งยืน 6) ผู้บริหารจัดสรร

งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ และการใช้เงินงบประมาณต้องคุ้มค่า สอดคล้องกับความต้องการ และเกิดประโยชน์สูงสุด

5. ด้านการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ประกอบด้วย 14 ประเด็น คือ 1) ผู้บริหารวิเคราะห์ปัจจัยเพื่อวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนางานวิชาการทั้งระยะสั้นและระยะยาว 2) ผู้บริหารนำผลการวิเคราะห์บริบท และความต้องการของชุมชนมาปรับปรุงหลักสูตร และมีการติดตามผลผู้จบหลักสูตร 3) ผู้บริหารพัฒนางานด้านวิชาการจนมีผลงานในระดับชาติ และระดับนานาชาติ 4) ผู้บริหารพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการ 5) ผู้บริหารสร้างความเข้มแข็งทางด้านวิชาการจนได้รับความนิยมนิยม 6) ผู้บริหารพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จนมีความโดดเด่นมีเอกลักษณ์ และมีความพิเศษ 7) ผู้บริหารปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นเชิงสมรรถนะ มีความหลากหลาย ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง 8) ผู้บริหารพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ 9) ผู้บริหารจัดหาสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย สร้างแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน 10) ผู้บริหารสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบัน การศึกษา องค์กรภาครัฐและเอกชน แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนต้นแบบหรือโรงเรียนที่ได้รับรางวัล 11) ผู้บริหารพัฒนาหลักสูตรให้มีการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการสร้างให้ผู้เรียนเป็นนวัตกร 12) ผู้บริหารส่งเสริมการแข่งขันทักษะความเป็นเลิศทางวิชาการ 13) ผู้บริหารพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลที่หลากหลายและสอดคล้องกับสภาพจริง 14) ครูสร้างระบบการติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน

6. ด้านการบริหารบุคคล ประกอบด้วย 10 ประเด็น คือ 1) ผู้บริหารวิเคราะห์ ประเมินอัตรากำลัง สรรหา คัดเลือกบุคลากรให้เหมาะสมกับงาน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ 2) ผู้บริหารสรรหาบุคลากรเพียงพอกับความต้องการ 3) ผู้บริหารจัดระบบการพัฒนาครูตามความต้องการและสอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียน 4) ผู้บริหารมุ่งเน้นการทำงานเป็นทีม ให้บุคลากรเป็นส่วนหนึ่งของทุกๆ ความสำเร็จ 5) ครูมุ่งเน้นกระบวนการในการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PCL เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง 6) ผู้บริหารพัฒนาการโค้ชและระบบพี่เลี้ยง 7) ผู้บริหารพัฒนาตนเองให้มีความสามารถรู้จักการบริหารคน 8) ผู้บริหารสร้างขวัญและกำลังใจ มีระบบการเสริมแรงให้แก่ครูที่มีผลงานดีเด่น 9) ผู้บริหารออกแบบสวัสดิการที่ตอบสนองความหลากหลายของบุคลากร สร้างสมดุลชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว 10) ผู้บริหารติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการปฏิบัติเป็นระยะเพื่อนำผลการประเมินไปพัฒนาอย่างเป็นระบบ

7. ด้านการบริหารงานทั่วไปและกิจการนักเรียน ประกอบด้วย 11 ประเด็น คือ 1) ผู้บริหารวิเคราะห์แนวโน้ม ข้อมูลการศึกษาและคาดการณ์จำนวนนักเรียนเพื่อการวางแผนกลยุทธ์ในระยะยาว 2) ผู้บริหารวางแผน ส่งเสริม และสร้างเส้นทางความสำเร็จให้แก่ผู้เรียนอย่างชัดเจน 3) ผู้บริหารจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และปลอดภัย บำรุงรักษาอาคารสถานที่อย่างเป็นระบบ 4) ผู้บริหารบริหารจัดการห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีปริมาณเพียงพอกับความต้องการ 5) ผู้บริหารจัดระบบการดูแล บำรุงรักษา สื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ 6) ครูผู้รับผิดชอบงานจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานที่ชัดเจน มีการพัฒนาระบบการทำงานที่ได้มาตรฐานและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง 7) ผู้บริหารพัฒนาระบบสารสนเทศและนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด 8) ผู้บริหารพัฒนาระบบงานแนะแนวและ

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ 9) ผู้บริหารให้บริการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่าง ยุติธรรม ทั้งถึงและรวดเร็ว 10) ผู้บริหารพัฒนานวัตกรรม หรือวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษา 11) ผู้บริหารจัดการ และควบคุมทรัพยากรอย่าง เป็นระบบ

8. ด้านการสร้างภาคีเครือข่ายและการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 9 ประเด็น คือ 1) ผู้บริหาร วางแผนการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือของศิษย์เก่า ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ เข้มแข็งและยั่งยืน 2) ผู้บริหารกระจายอำนาจและสร้างการมีส่วนร่วม 3) ผู้บริหารส่งเสริมการทำงาน เป็นทีม 4) ผู้บริหารให้บุคลากรมีส่วนร่วมตั้งแต่จุดเริ่มต้นของการดำเนินงาน เพื่อส่งเสริมการสร้าง ความผูกพันกับองค์กร 5) ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็น ร่วมคิด ร่วมวางแผน 6) ผู้บริหารสร้างภาคีเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนแบบมีส่วนร่วม 7) ผู้บริหารประสาน และ ขยายความร่วมมืออย่างต่อเนื่อง 8) ผู้บริหารสร้างความสัมพันธ์อันดี เป็นผู้นำและมีส่วนร่วมในการ พัฒนา 9) ผู้บริหารส่งเสริม และสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี มีการประเมินความพึงพอใจ และปรับปรุงการ ดำเนินงานเพื่อสร้างความพึงพอใจให้เกิดขึ้นกับทุกฝ่าย

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ จาก การทำ EDFR รอบที่ 2 มีรายละเอียด ดังนี้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) EDFR รอบที่ 2 จาก ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน ด้วยค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างคว ออร์ไทล์ (Interquartile Range) พบว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 19 คน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันทั้ง 8 ด้าน 77 ประเด็น โดยสามารถสรุปได้ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ 8 ด้าน 77 ประเด็น

อภิปรายผลการวิจัย

การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ ประกอบด้วยสาระสำคัญ 8 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) ด้านการนำองค์กร 3) ด้านการสร้าง ความเชื่อมั่นของบุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) ด้านการระดมทรัพยากรและการบริหาร งบประมาณ 5) ด้านการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ 6) ด้านการบริหารบุคคล 7) ด้านการ บริหารงานทั่วไปและกิจการนักเรียน 8) ด้านการสร้างภาคีเครือข่ายและการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นปัจจัยที่ ส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ และการยกระดับคุณภาพ การศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ รวมทั้งค่านิยมและแนวคิดหลักของเกณฑ์ รางวัลคุณภาพแห่งชาติ 11 ประการ ซึ่งเป็นความเชื่อและพฤติกรรมที่พบว่าฝังลึกอยู่ในหลายองค์กรที่ มีผลการดำเนินการที่เป็นเลิศ ประกอบด้วย 1) มุมมองเชิงระบบ (Systems Perspective) 2) การนำ องค์กรอย่างมีวิสัยทัศน์ (Visionary Leadership) 3) ความเป็นเลิศที่มุ่งเน้นลูกค้า (Customer- Focused Excellence) 4) การให้ความสำคัญกับบุคลากร (Valuing People) 5) ความคล่องตัวและ ความสามารถในการฟื้นตัว (Agility and Resilience) 6) การเรียนรู้ระดับองค์กร (Organizational Learning) 7) การมุ่งเน้นความสำเร็จและการจัดการเพื่อนวัตกรรม (Focus on Success and Innovation) 8) การจัดการโดยใช้ข้อมูลจริง (Management by Fact) 9) การสร้างประโยชน์ให้ สังคม (Societal Contributions) 10) จริยธรรมและความโปร่งใส (Ethics and Transparency) 11) การส่งมอบคุณค่าและผลลัพธ์ (Delivering Value and Results) ทั้งนี้หากพิจารณาผลการวิจัยการ บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติทั้ง 8 ด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของอุดม ชูสิริวรรณ โดยศึกษาเรื่ององค์ประกอบของการบริหารคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ระดับสากล ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบของระบบการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษา สู่มาตรฐานสากลมีทั้งสิ้น 7 องค์ประกอบหลัก ประกอบด้วย 1) การนำองค์กร ผู้บริหารจะให้ ความสำคัญกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียน โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย มีการสื่อสารสร้างความ เข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ค่านิยม มีการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จ และสมรรถนะขององค์กร ผู้บริหารมุ่งมั่นในการสร้างค่านิยมให้กับนักเรียน โรงเรียนมีการดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบ กฎหมาย หลักธรรมาภิบาล เสริมสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้ปกครอง ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างบรรยากาศของโรงเรียน 2) การวางแผนกลยุทธ์ ผู้บริหารดำเนินการให้มีการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของภาคเรียน หรือปีการศึกษาที่ผ่านมา วิเคราะห์จุดเด่น จุด ด้อย โอกาส และอุปสรรค มีการจัดทำแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการประจำปี มีการกำหนดทิศ ทางการพัฒนาโรงเรียนอย่างชัดเจน มีการสื่อสาร การนำแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการประจำปีไปสู่ การปฏิบัติ โดยการกระตุ้น สร้างความเข้าใจ มีการตรวจสอบผลการดำเนินการโดยหัวหน้างาน 3) การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้บริหารสื่อสารสร้างความเข้าใจกับนักเรียนเกี่ยวกับ วิสัยทัศน์ ค่านิยม ในการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศระดับสากล มีการสำรวจความต้องการของ นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และศิษย์เก่า ศิษย์ปัจจุบันในการกำหนดหลักสูตรและกิจกรรมเสริมที่ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้บริหารให้ ความสำคัญกับการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน มีการ สอบถามความคิดเห็นของนักเรียนมาปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน โรงเรียนมีการประเมินความ

พึงพอใจของนักเรียน นำข้อมูลด้านผลการเรียน ข้อเสนอแนะของผู้ปกครอง นักเรียน ผู้เกี่ยวข้องมาวางแผนเพื่อยกระดับคุณภาพให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง 4) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ มีการวัดผลการดำเนินการโดยบุคลากรทุกคนรายงานผลการปฏิบัติงานตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ มีการกำหนดผู้รับผิดชอบงาน หัวหน้างาน มีการวิเคราะห์ตัวชี้วัดมาตรฐานการปฏิบัติงาน มีการนิเทศ มีการวิเคราะห์สถานการณ์ตำแหน่งการแข่งขันของโรงเรียนเทียบกับโรงเรียนที่อยู่ในระดับเดียวกันในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ มีการตรวจประเมินความสำเร็จของโรงเรียนเทียบกับวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการโดยมีการประเมินติดตามทุกโครงการ ทุกกิจกรรมและทุกกลยุทธ์ที่ดำเนินการ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ มีการตรวจสอบความถูกต้อง แม่นยำ ความเชื่อถือได้ ความทันเวลา การรักษาความปลอดภัยและความลับของข้อมูลสารสนเทศโดยมีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน 5) การมุ่งเน้นบุคลากร ผู้บริหาร หัวหน้างาน สร้างความเข้าใจให้ทุกคนทราบวัตถุประสงค์ของงานที่ปฏิบัติ มีการจัดทำขั้นตอนการปฏิบัติงาน มีการพัฒนาครูบรรจุใหม่โดยจัดปฐมนิเทศ มีการเสริมพลังครูในการจัดการเรียนรู้ มีการถ่ายทอด แนะนำ นิเทศกำกับติดตาม สร้างผู้รับช่วงต่ออย่างต่อเนื่องโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ มีการสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน สร้างแรงจูงใจในการทำงาน จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน มีการประชาสัมพันธ์สื่อสารข้อมูล ข่าวสารให้บุคลากรทราบอย่างเป็นปัจจุบัน 6) การมุ่งเน้นการปฏิบัติ มีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน มีการนิเทศ ติดตาม มีการจัดกระบวนการทำงานโดยมีการมอบหมายงาน การวางแผนดำเนินการ การปฏิบัติตามแผน การวัดและประเมินผล การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการปรับปรุงพัฒนา การปรับปรุงกระบวนการทำงานโรงเรียนดำเนินการตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ ได้แก่ วิธีการดำเนินงานหรือแนวทางการดำเนินงาน (Approach) การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ (Deployment) การนำผลการประเมินเรียนรู้สู่การปฏิบัติ (Learning) และระบบหรือแนวทางที่วางไว้สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันสู่เป้าหมายของโรงเรียน และบูรณาการระหว่างหน่วยงาน กระบวนการทำงานที่เกี่ยวข้อง 7) ผลลัพธ์ด้านผู้เรียน คุณลักษณะเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศระดับสากลในศตวรรษที่ 21 (อุดม ชูสิวรรณ, 2560) สอดคล้องกับงานวิจัยของสังวรณ์ จัตตระโทก ได้ศึกษาเรื่องการประยุกต์ใช้เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติมีลคอล์มบอลดริจในการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ที่เป็นเลิศส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาสูงขึ้น โดยตัวชี้วัดสำคัญที่บ่งชี้ถึงระดับคุณภาพตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ และส่งผลต่อผลการดำเนินงานที่เป็นเลิศ มี 7 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำ ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหารและธรรมาภิบาลและประโยชน์ต่อสังคม 2) การวางแผนกลยุทธ์ ได้แก่ การพัฒนากลยุทธ์ และการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ 3) การให้ความสำคัญกับนักเรียนหรือลูกค้า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและตลาด ได้แก่ ความคาดหวังของลูกค้า และการมีส่วนร่วมของลูกค้า 4) สารสนเทศและการวิเคราะห์ หรือการวิเคราะห์ผลการทำงานและการจัดการความรู้ ได้แก่ การวัด การวิเคราะห์ และความก้าวหน้าของผลการดำเนินการขององค์กร และข้อมูลและการบริหารความรู้ 5) การให้ความสำคัญกับบุคลากร ได้แก่ บรรยากาศของบุคลากร และการมีส่วนร่วมของบุคลากร 6) การบริหารกระบวนการ ได้แก่ กระบวนการทำงาน และประสิทธิผลของการดำเนินงาน 7) ผลการดำเนินงาน ได้แก่ ผลด้านการเรียนรู้ของนักเรียนและกระบวนการสอน ผลด้านลูกค้า ผลด้านบุคลากร

ผลด้านภาวะผู้นำและธรรมาภิบาล และผลด้านงบประมาณ การเงิน การตลาด และกลยุทธ์ (สังวรณัฏฐ์กระโทก, 2562)

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญยทัต บุญล้อม ได้ศึกษาเรื่องกลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติของโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า กลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ ของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก ดังนี้ กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมสู่ความเป็นเลิศ กลยุทธ์ที่ 2 เสริมสร้างศักยภาพด้านการบริหารจัดการตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ และกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาระบบกระบวนการทำงานและการออกแบบงาน โดยมีกลยุทธ์ที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศ อาทิ ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาสร้างความสัมพันธ์บ้าน วัด โรงเรียน พัฒนาระบบบริหารจัดการงบประมาณด้วยความโปร่งใสตรวจสอบได้ตามหลักธรรมาภิบาล พัฒนาระบบการจัดการข้อมูลสารสนเทศให้ทันสมัย สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี พัฒนาศักยภาพและส่งเสริมให้ผู้เรียนมุ่งสู่ความเป็นเลิศ ส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบงานและกระบวนการทำงาน ปรับปรุงกระบวนการทำงานให้ทันสมัยทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม พัฒนาปรับปรุงหลักสูตร และแหล่งเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศ ส่งเสริมการการออกแบบระบบงานและกระบวนการทำงานให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น ส่งเสริมกระบวนการทำงานโดยใช้เทคโนโลยีและสร้างนวัตกรรมเพื่อประสิทธิภาพของงาน พัฒนาระบบการทำงานให้สนองตอบความต้องการของผู้มีส่วนได้เสีย (บุญยทัต บุญล้อม, 2564)

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้นำเสนอองค์ความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติตามหลักการของการบริหาร ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 กระบวนการการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อรับรองวลคุณภาพแห่งชาติ

สรุป

งานวิจัยเรื่อง การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงอนาคต EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยด้วยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) EDFR รอบที่ 1 จำนวน 19 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) EDFR รอบที่ 2 ด้วยค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (Interquartile Range) สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดังนี้ การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ ประกอบด้วย 8 ด้าน 77 ประเด็น ได้แก่ 1) ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 ประเด็น 2) ด้านการนำองค์กร ประกอบด้วย 15 ประเด็น 3) ด้านการสร้างเชื่อมั่นของบุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย 6 ประเด็น 4) ด้านการระดมทรัพยากรและการบริหารงบประมาณ ประกอบด้วย 6 ประเด็น 5) ด้านการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ประกอบด้วย 14 ประเด็น 6) ด้านการบริหารบุคคล ประกอบด้วย 10 ประเด็น 7) ด้านการบริหารงานทั่วไป และกิจการนักเรียน ประกอบด้วย 11 ประเด็น 8) ด้านการสร้างภาคีเครือข่ายและการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 9 ประเด็น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปปฏิบัติ

1. ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรกำหนดนโยบายเร่งพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกโรงเรียนในสังกัดให้ผ่านการประเมินโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับ OBECQA (Office of Basic Education Commission Quality Award) เพื่อเป็นฐานการพัฒนาสู่ระดับสากลต่อไป ผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อมุ่งสู่การเป็นโรงเรียนชั้นนำ และพร้อมเข้ารับการประเมินคุณภาพตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ มีการวางแผนการพัฒนาในระยะยาว และเตรียมความพร้อมอย่างสมบูรณ์แบบในทุกด้านเพื่อเข้ารับการประเมินรางวัลคุณภาพแห่งชาติ

2. ด้านการนำองค์กร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาศักยภาพภาวะผู้นำให้แก่ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาทุกเขตพื้นที่เพื่อเป็นต้นแบบให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดต่อไป รวมทั้งควรกำหนดหลักเกณฑ์ ตัวชี้วัดการประเมินความโปร่งใส คุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาให้เหมาะสมและได้ผลลัพธ์ที่แท้จริง ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเองให้มีองค์ความรู้ มีภาวะผู้นำ มุ่งเน้นการสร้างองค์กรแห่งนวัตกรรม ควรวางแผนเชิงกลยุทธ์เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาโรงเรียนไปสู่เป้าหมายหลัก กล้าตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ควรศึกษาเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติเพื่อดำเนินการยกระดับคุณภาพโรงเรียนให้เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินรางวัลคุณภาพแห่งชาติ

3. ด้านการสร้างเชื่อมั่นของบุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการสร้างภาพลักษณ์ที่ดี และสร้างต้นแบบโรงเรียนชั้นนำในด้านต่างๆ ให้แก่โรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดแก่

บุคคลภายนอกที่สามารถช่วยสนับสนุน และส่งเสริมการพัฒนาทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์กรเพื่อสร้างความเชื่อมั่นทัศนคติที่ดี สร้างการรับรู้ และมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมให้แก่บุคลากร และผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย ควรวางแผนเป้าหมายความสำเร็จอย่างชัดเจน และส่งเสริมความเป็นเลิศทุกมิติ

4. ด้านการระดมทรัพยากรและการบริหารงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรกำหนดนโยบายสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการบริหารงบประมาณให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนในสังกัด จัดทำระเบียบที่ลดขั้นตอนการเบิกจ่ายเงินงบประมาณเพื่อลดความผิดพลาดและความซับซ้อนในการดำเนินงาน ควรควบคุม ติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามระเบียบอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาควรบริหารงบประมาณอย่างโปร่งใส คล่องตัว รวดเร็ว ถูกต้อง และตรวจสอบได้ ควรวางแผนงบประมาณเชิงกลยุทธ์ และรู้จักแนวทางในการระดมทรัพยากร โดยมุ่งเน้นที่ผลลัพธ์ตามเป้าหมายของสถานศึกษา ควรพัฒนาระบบการเงินและบัญชีที่ทันสมัยโดยใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ

5. ด้านการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนางานวิชาการที่ยืดหยุ่น ปฏิบัติได้จริง และสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีความแตกต่าง หลากหลาย และมีความพร้อมที่ต่างกัน ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาหลักสูตรให้มีความโดดเด่น มีเอกลักษณ์ และมีความพิเศษ ควรปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นเชิงสมรรถนะ มีความหลากหลาย ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning พัฒนาระบบการวัดและประเมินผลที่หลากหลายและสอดคล้องกับสภาพจริง พัฒนางานด้านวิชาการจนมีผลงานในระดับชาติ และระดับนานาชาติ

6. ด้านการบริหารบุคคล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรกำหนดนโยบายให้โรงเรียนสามารถสรรหา คัดเลือกบุคลากรที่ต้องการเพื่อให้เหมาะสมกับงานได้ และกำหนดหลักเกณฑ์การประเมินความก้าวหน้าทางวิชาชีพให้เป็นไปตามลักษณะการปฏิบัติงานของครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยสามารถประเมินผลตามสภาพจริงได้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรวิเคราะห์ประเมินอัตรากำลัง สรรหา คัดเลือกบุคลากรให้เหมาะสมกับงาน จัดระบบการพัฒนาครูตามความต้องการและสอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียน สร้างขวัญกำลังใจ และเสริมแรงให้แก่ครูที่มีผลงานดีเด่น มุ่งเน้นกระบวนการในการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PCL เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง ควรออกแบบสวัสดิการที่ตอบสนองความหลากหลายของบุคลากร สร้างสมดุลชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว

7. ด้านการบริหารงานทั่วไปและกิจการนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรให้ผู้เชี่ยวชาญร่วมกันพิจารณากำหนดนโยบายเรื่องความปลอดภัยที่ชัดเจน ปฏิบัติง่าย ถูกต้อง และป้องกันภัยได้จริง มุ่งเน้นการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ พัฒนาระบบสารสนเทศ และนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด พัฒนาระบบงานแนะแนว และระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ วิเคราะห์แนวโน้มข้อมูลการศึกษาและคาดการณ์จำนวนนักเรียนเพื่อการวางแผนกลยุทธ์ในระยะยาว

8. ด้านการสร้างภาคีเครือข่ายและการมีส่วนร่วม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรให้ผู้บริหารในระดับต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และสร้างแนวทางการ

ประสานความร่วมมือกับเครือข่ายด้านการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้แก่โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัด ผู้บริหารสถานศึกษาควรมุ่งเน้นการสร้างภาคีเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนแบบมีส่วนร่วม โดยประสาน และขยายความร่วมมืออย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็น ร่วมคิด ร่วมวางแผน สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีเพื่อให้ทุกฝ่ายเกิดความพึงพอใจ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือแบบระบบพี่เลี้ยงระหว่างโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับองค์กรที่ได้รับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ
2. ควรมีการศึกษาการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ

เอกสารอ้างอิง

- บุญยัตต์ บุญล้อม. (2564). “กลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติของโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน”. *วารสารมหาจุฬานาครทรรค์*, 8(10), 170-188.
- สังวรณัฏฐ์ จิตกระโทก. (2562). การประยุกต์ใช้เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *รายงานการวิจัยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)*.
- สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ. (2567). *บทวิเคราะห์แนวทางการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อววน.) ของประเทศไทย ประจำปี 2567* จากรายงาน IMD World Competitiveness Yearbook 2024. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 20 พฤษภาคม 2568 จาก <https://url.in.th/xzgTp>
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2561). *แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล World-Class Standard School ปรับปรุง พ.ศ.2561*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2565). *แนวทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมาตรฐานสากล ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2565)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไอดี แอนด์ พรินติ้ง.
- อุดม ชูลีวรรณ. (2560). “องค์ประกอบของการบริหารคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศระดับสากล”. *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 28(3), 36-47.

